

SAMISKA OCH LITTERATUR

Stödmaterial till bedömningskriterierna för vitsordet 8 i slutbedömningen i samiska och litteratur.

Mål för undervisningen	Innehåll	Föremål för bedömningen i läroämnet	Kunskapskrav som understiger vitsordet åtta	Kunskapskrav för vitsordet åtta	Kunskapskrav som överstiger vitsordet åtta
Att kommunicera					
M1 uppmuntra eleven att uttrycka sig och motivera sina åsikter genom att erbjuda mångsidiga möjligheter att öva kommunikation	I1	Förmåga att uttrycka sig samt att uttrycka och motivera åsikter	Eleven kan uttrycka sig och sina åsikter i bekanta kommunikationssituationer.	Eleven kan uttrycka sig och sina åsikter.	Eleven kan uttrycka sig i olika typer av kommunikationssituationer, kan tolka andras budskap och syften samt anpassa sin kommunikation enligt situationen.
M2 uppmuntra eleven att utveckla sina sociala färdigheter genom att handleda eleven att kommunicera mångsidigt och utveckla förmågan att ge och ta emot respons	I1	Förmåga att kommunicera samt att ge och ta emot respons	Eleven deltar för det mesta på ett konstruktivt sätt i kommunikationssituationer och övar sig att ge och ta emot respons.	Eleven deltar på ett konstruktivt sätt i kommunikationssituationer samt kan ge och ta emot respons.	Eleven tar hänsyn till andras åsikter och deltar på ett konstruktivt och målorienterat sätt i olika kommunikationssituationer samt kan ge och ta emot respons.
M3 uppmuntra eleven att utveckla och vidga sina kommunikativa färdigheter i olika muntliga kommunikationsmiljöer genom att handleda till interkulturell dialog och kommunikation med olika människor, särskilt på samiska	I1	Förmåga att kommunicera	Eleven kan kommunicera och komma till rätta på samiska i bekanta kommunikationsmiljöer.	Eleven kan använda sina kommunikationsfärdigheter i olika kommunikationsmiljöer samt kommunicera och komma till rätta på samiska.	Eleven kan mångsidigt använda sina kommunikationsfärdigheter samt kommunicera och komma till rätta på samiska i olika kommunikationsmiljöer.
Att tolka texter					
M4 uppmuntra eleven att utveckla både förmåga att läsa analytiskt och kritiskt och de kunskaper och färdigheter som behövs för att läsa, förstå och analysera texter	I2	Förmåga att analysera och tolka texter	Eleven kan analysera texter. Eleven förstår det hen läser och kan diskutera texter.	Eleven kan analysera och tolka texter kritiskt. Eleven förstår det hen läser och kan analysera det.	Eleven kan analysera texter kritiskt och tolka texter i relation till deras mål och syften. Eleven förstår det hen läser och kan analysera och tolka det ur olika perspektiv.
M5 handleda eleven att vidga	I2	Textkompetens vid tolkning	Eleven håller sig främst till	Eleven producerar och	Eleven kan välja och använda för

sin textvärld, att använda, tolka och bedöma olika typer av skönlitterära texter, medie- och faktatexter och använda dem för att söka information, få upplevelser och utveckla sitt läsintresse		av texter, förmåga att söka information	välbekanta texter. Eleven övar sig att söka information i olika källor.	använder olika typer av fiktiva och icke-fiktiva texter och kan söka den information som behövs i olika källor.	ändamålet lämpliga texter, också för hen nya typer av texter. Eleven kan mångsidigt söka information i olika källor.
M6 vägleda eleven att utvärdera sina läsfärdigheter och upptäcka utvecklingsbehov genom att öva lämpliga läs- och studiestrategier	I2	Förmåga att analysera sina läsfärdigheter, lässtrategier	Eleven övar sig att utvärdera sin läsfärdighet och att välja lämpliga lässtrategier.	Eleven kan utvärdera sin läsfärdighet på ett realistiskt sätt och ge akt på sina utvecklingsbehov samt välja lämpliga lässtrategier.	Eleven kan utvärdera sin läsfärdighet på ett realistiskt sätt och är medveten om sina styrkor och utvecklingsbehov inom området. Eleven kan välja ändamålsenliga lässtrategier och använda dem självständigt och flexibelt.
M7 handleda eleven att analysera och tolka litteratur och att använda begrepp som behövs för det samt göra iakttagelser om texter skrivna av samer och andra ursprungsfolk och tolka dem	I2	Förmåga att analysera och tolka litteratur	Eleven kan göra iakttagelser om texter och känner till några grundbegrepp som behövs vid litteraturanlys.	Eleven kan tolka och analysera texter och använder grundbegrepp som behövs vid litteraturanlys.	Eleven kan tolka och analysera språkliga, visuella och textuella drag i olika textgenrer med hjälp av ändamålsenliga begrepp.
Att producera texter					
M8 uppmuntra eleven att framföra och motivera sina åsikter med hjälp av olika typer av texter i olika kommunikationsmiljöer	I3	Textkompetens vid produktion av texter	Eleven övar sig att producera olika typer av texter och motivera sina åsikter, i första hand i välbekanta textgenrer och kommunikationsmiljöer.	Eleven kan under handledning producera även för hen nya typer av texter och motivera sina åsikter i olika kommunikationsmiljöer.	Eleven kan självständigt producera för situationen och ändamålet lämpliga texter. Eleven kan motivera sina åsikter på olika sätt i olika kommunikationsmiljöer.
M9 handleda eleven att vidga sin kunskap om olika textgenrer genom att erbjuda möjligheter att producera i synnerhet olika typer av argumenterande, instruerande och förklarande texter samt hjälpa eleven att identifiera sina styrkor och	I3	Kunskap om textgenrer, förmåga att producera texter och ge akt på sina färdigheter	Eleven kan utgående från modeller producera berättande, beskrivande, instuerande och argumenterande texter. Eleven kan nämna sina styrkor som textproducent.	Eleven behärskar de undervisade texttyperna och använder sådana uttrycksätt som kännetecknar dem i sina egna texter samt identifierar sina styrkor och utvecklingsbehov som textproducent.	Eleven producerar självständigt förklarande, berättande, beskrivande och argumenterande texter och använder mångsidigt uttrycksätt som kännetecknar ifrågavarande textgenre. Eleven kan identifiera och utvärdera sina styrkor samt utveckla sina färdigheter.

utvecklingsbehov som textproducent					
M10 stödja eleven att vidareutveckla sina skrivfärdigheter, hjälpa eleven att välja uttryckssätt enligt textgenren, målgruppen och sammanhanget och stärka kunskaperna i det skrivna standardspråket	I3	Skrivflyt och kunskaper i det skrivna standardspråket	Eleven kan skriva för hand och digitalt. Eleven övar sina kunskaper i det skrivna standardspråket men håller sig till välbekanta textgenrer. Eleven känner till det skrivna standardspråkets särdrag.	Eleven kan skriva obehindrat för hand och digitalt. Eleven kan välja uttryckssätt enligt texttypen, målgruppen och sammanhanget. Eleven känner till skriftspråkets grundstrukturer och det skrivna standardspråkets särdrag och kan utnyttja kunskaperna när hen skriver och bearbetar texter.	Eleven producerar självständigt förklarande, berättande, beskrivande och argumenterande texter och använder mångsidigt uttryckssätt som kännetecknar ifrågasvarande textgenre. Eleven känner till skriftspråkets strukturer och det skrivna standardspråkets särdrag och kan utnyttja kunskaperna när hen skriver och bearbetar texter.
M11 hjälpa eleven att befästa textproduktionsprocesserna, att producera text tillsammans med andra och att stärka förmågan att ge och ta emot respons, motivera eleven att stärka sin förmåga att söka och bedöma information och använda källor på ett mångsidigt sätt i egna texter med respekt för upphovsrätt, sekretess och etiska normer för kommunikation på internet	I3	Att behärska textproduktionsprocesserna, förmåga att söka information och kommunicera etiskt korrekt	Eleven kan namnge de olika faserna i textproduktion och kan under handledning arbeta enligt dem både självständigt och tillsammans med andra. Eleven övar sig att iaktta bestämmelserna om upphovsrätt och att ange källor.	Eleven känner till faserna i textproduktion och kan producera text tillsammans med andra samt ge och ta emot respons. Eleven kan göra anteckningar, komprimera information och använda källor i sin egen text. Eleven iakttar bestämmelserna om upphovsrätt och kan ange källor.	Eleven behärskar faserna i textproduktion och arbetar enligt dem både självständigt och tillsammans med andra. Eleven kan göra anteckningar, komprimera information och använda källor i sin egen text. Eleven kan följa principerna för etisk kommunikation på internet.
Att förstå språk, litteratur och kultur					
M12 handleda eleven att fördjupa sin språkmedvetenhet och väcka elevens intresse för samiska språkfenomen, handleda eleven att känna igen olika språkregister, stildrag och	I4	Hur den språkliga medvetenheten utvecklats	Eleven kan beskriva några språkliga och textuella drag i texter samt reflektera kring deras betydelser.	Eleven kan beskriva texters språkliga och textuella drag, reflekterar kring deras betydelser och kan redogöra för skillnader mellan olika register och stilar.	Eleven kan beskriva, göra iakttagelser och dra slutsatser om texters språkliga och textuella drag samt självständigt reflektera kring deras betydelser. Eleven kan utnyttja skillnader mellan olika register och stilar.

nyanser samt att förstå betydelsen och följderna av språkliga val					
M13 vägleda eleven att uppfatta samiskheten som en resurs genom den mångsidiga samiska kulturen och det samiska språket och att bli medveten om sin egen språkliga och kulturella identitet och förstå det samiska språkets betydelse och rötter	I4	Förmåga att uppfatta språkets betydelse och ställning	Eleven kan beskriva modersmålets betydelse och det samiska språkets ställning i ett mångkulturellt samhälle.	Eleven kan förklara modersmålets betydelse och beskriva det samiska språkets ställning i förhållande till andra språk.	Eleven kan reflektera över modersmålets betydelse ur både samhälleligt och individuellt perspektiv. Eleven kan beskriva det samiska språkets och den samiska kulturens ställning i förhållande till andra språk och kulturer.
M14 uppmuntra eleven att vidga sin litteratur- och kultursyn, introducera eleven i litteraturens historia, samisk litteratur och samiska medier samt hjälpa eleven att reflektera kring litteraturens och kulturens betydelse i det egna livet	I4	Hur elevens litteraturkunskap, kulturmedvetenhet och läsintresse utvecklats	Eleven kan ge några exempel på kulturell mångfald och egna kulturupplevelser. Eleven känner till litteraturens huvudgenrer och den samiska kulturhistorien. Eleven har läst de texter som man avtalat om.	Eleven känner till och förstår kulturell mångfald och kan beskriva egna kulturupplevelser. Eleven känner till litteraturens olika skeden och den samiska kulturhistorien. Eleven känner till litteraturens huvudgenrer och har läst de böcker som man avtalat om.	Eleven känner till olika kulturella uttrycksformer, förstår kulturell mångfald och kan mångsidigt beskriva sina egna kulturupplevelser. Eleven kan analysera den samiska kulturen och har läst de böcker som man avtalat om.
Att använda språket som stöd för allt lärande					
M15 uppmuntra eleven att bredda den språkkunskap som behövs i olika läroämnena och att utnyttja sina kunskaper i samiska i allt lärande	I5	Att behärska det språk som används inom olika vetenskapsområden	Eleven kan observera hur språket används på olika sätt inom olika vetenskapsområden.	Eleven kan använda språket på det sätt som kännetecknar olika vetenskapsområden och förstår deras samband med vardagsspråket.	Eleven kan använda språket på det sätt som kännetecknar olika vetenskapsområden och jämföra språket inom olika vetenskapsområden.
M16 handleda eleven att utveckla sin förmåga att lära sig på ett vetgirigt, engagerat och undersökande sätt på samiska och andra språk	I5	Förmåga att söka information samt planera, strukturera och utvärdera sitt arbete	Eleven kan söka information i lätt tillgängliga källor och planera sitt arbete.	Eleven kan mångsidigt söka information i olika källor samt planera, strukturera och utvärdera sitt arbete självständigt och i grupp.	Eleven kan använda källor och välja information på olika sätt samt utveckla ändamålsenliga arbetssätt självständigt och i grupp.